

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 551/2023-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 31P/260/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 31P/260/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Trenčín **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Trenčín **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **533,01 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 551/2023 z 24. októbra 2023 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú elektronickou formou 29. júna 2023, a to v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31P/260/2018. Vo zvyšnej časti namietajúcej porušenie označených práv postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 17CoP/50/2020, sp. zn. 6CoP/60/2021 a sp. zn. 17CoP/21/2023 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cdo 132/2021 ústavnú sťažnosť pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom odmietol.

1.2. Sťažovateľ súčasne navrhol, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu a krajskému súdu (uviedol pritom nesprávnu spisovú značku, keď konanie krajského súdu označil spisovou značkou konania najvyššieho súdu, pozn.) konať bez zbytočných prietahov, priznal mu od označených všeobecných súdov primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 eur, ktoré mu budú povinné zaplatiť spoločne a nerozdielne, a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že o návrhu sťažovateľa na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a zverenia maloletého dieťa do jeho osobnej starostlivosti z 22. novembra 2018 rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 31P/260/2018-900 z 29. novembra 2022, podaný návrh zamietol a po odvolaní sťažovateľa krajský súd rozsudkom sp. zn. 17Cop/21/2023 z 22. júna 2023 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Podľa sťažovateľa sa napadnuté konanie vyznačuje nielen nečinnosťou, keď okresný súd až 29. januára 2020 vyzval matku maloletého dieťaťa na vyjadrenie k podanému návrhu, ale aj neefektívnou činnosťou okresného súdu, ktorý trikrát zisťoval majetkové pomery rodičov, uznesenie o pribratí občianskeho združenia do konania z 2. marca 2022 zrušil už dva dni po jeho vydaní a znalecké dokazovanie aj napriek odročeniu pojednávania na neurčito (7. júna 2022, pozn.) nevykonal. Neefektívny postup okresného súdu potvrdzuje aj rozhodnutie krajského súdu, ktorý uznesením č. k. 6CoP/60/2021-374 z 21. decembra 2021 zrušil uznesenie okresného súdu o prerušení konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podľa sťažovateľa si prejednávajúca vec vyžaduje konanie s mimoriadnou naliehavosťou, v napadnutom konaní vystupoval aktívne a za dôvod vzniku prietahov považuje nečinnosť a nekoncentrovaný postup okresného súdu. Na podklade predneseného odôvodnil zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Reflektujúc podrobnú chronológiu priebehu napadnutého konania, k ústavnej sťažnosti sa vyjadrila predsedníčka okresného súdu, podľa ktorej zákonná sudkyňa konala plynulo, k vzniku prietahov nečinnosťou okresného súdu nedošlo, celkovú dobu trvania napadnutého konania ovplyvnila procesná aktivita účastníkov konania, najmä sťažovateľa, na ktorú musel okresný súd reagovať, a preto k porušeniu namietaných práv sťažovateľa nedošlo.

III.2. Replika sťažovateľa:

5. Sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca sa síce k tvrdeniam okresného súdu vyjadrili, ale repliku podali v elektronickej podobe bez autorizácie (bez kvalifikovaného elektronického podpisu, pozn.)

podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v platnom znení (ďalej len „zákon o e-Governmente“), podanie v dodatočnej lehote nedoplnili [§ 40 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], a preto naň ústavný súd neprihliadal.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [(m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00)] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

9. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne zložitú, pretože konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností tvoria štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Vzhľadom na charakter napadnutého konania, osobitosť dokazovania spájajúceho sa so zásadou materiálnej pravdy (čl. 6 Civilného mimosporového poriadku) a uložené výchovné opatrenie (povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu – uznesenie okresného súdu č. k. 31P/260/2018-103 z 11. júna 2020, pozn.) je však nutné konštatovať určitý stupeň skutkovej náročnosti. V kontexte uvedeného ústavný súd pripomína, že pri posudzovaní označeného kritéria prihliadal aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletých detí a ich osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s výnimočnou starostlivosťou i promptnosťou vykonávania procesných úkonov (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02, I. ÚS 368/2021, rozsudok ESLP vo veci Fiala proti Českej republike z 18. 7. 2006, bod 76, porovnaj tiež rozsudky vo veciach Nuutinen proti Fínsku z 27. 6. 2000, Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004), a to práve v záujme rozvíjania, resp. obnovy vzťahu dotknutého rodiča so svojim dieťaťom. Povaha napadnutého konania tak založila potrebu prísnejšieho ústavnoprávneho hodnotenia postupu okresného súdu.

10. V správaní sťažovateľa ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by zásadne negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania. Využívanie zákonných opravných prostriedkov zo strany sťažovateľa proti rozhodnutiam vydaným okresným súdom nemožno považovať za také správanie, ktoré by spôsobovalo zbytočné prieťahy. Na strane druhej pomerne dichotomicky pôsobí jeho správanie, keď z rozsudku okresného súdu okrem iného vyplýva, že sťažovateľ sa síce domáha zverenia maloletého dieťaťa do svojej osobnej starostlivosti, pre prípad zamietnutia jeho návrhu v podaní datovanom 8. júna 2020 navrhol alternatívne rozhodnutie o prípadnom rozšírení styku so svojím maloletým synom, ktoré však na pojednávaní 7. júna 2022 zobral späť, a okresný súd uznesením č. k. 31P/260/2018-648 zo 7. júna 2022 v tejto časti napadnuté konanie zastavil a prípadnej zmeny, resp. rozšírenia možnosti stretávania sa so svojím synom sa sťažovateľ domáhal opakovaným podávaním návrhov na vydanie neodkladných opatrení (napríklad v roku 2022 celkom podaných 11 návrhov vedených okresným súdom pod rôznymi spisovými značkami, pozn.).

11. Podľa názoru ústavného súdu napriek správaniu oboch rodičov ako účastníkov napadnutého konania, ktorých vzťah je evidentne ambivalentný, čo sa prejavuje aj v ich neochote dohodnúť sa a čím skôr v záujme ich maloletého dieťaťa svoje nezhody vyriešiť, napadnuté konanie okresného súdu prebiehalo zdanlivo plynule. Z obsahu predloženého súdneho spisu je však zrejmé aj podstatné obdobie nečinnosti okresného súdu, keď po doručení návrhu sťažovateľa na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv (doručeného okresnému súdu 22. novembra 2018, pozn.) a ustanovení opatrovníka maloletému dieťaťu (uznesenie okresného súdu č. k. 31P/260/2018-14 z 5. decembra 2018, pozn.) okresný súd prvý úkon smerujúci k prejednaniu veci vykonal až 29. januára 2020, keď nariadil termín súdneho pojednávania na 13. február 2020 a súčasne bol daný pokyn na expedovanie predmetného návrhu sťažovateľa matke maloletého dieťaťa na jej vyjadrenie, t. j. viac ako rok od doručenia návrhu. Okresný súd zároveň nekonal vo veci ani dostatočne efektívne, keď sa v zásade od začiatku napadnutého konania uspokojil s nariadeným výchovným opatrením namiesto toho, aby rozhodol vo veci samej, k čomu mal zadovážené potrebné podklady (napríklad správy z Centra pre deti a rodiny Zlatovce doručené okresnému súdu už 4. mája 2021, 14. júna 2021, 26. januára 2022 a 14. novembra 2022, keď už z prvých správ vyplývajú skutočnosti, ktoré boli pre okresný súd dôležité pre vydanie neskoršieho meritórneho rozhodnutia, pozn.) a v prípade pochybností mohol nariadiť znalecké dokazovanie. V optike absencie meritórneho rozhodnutia v napadnutom konaní je potom potrebné nahliadať aj na početné návrhy sťažovateľa na vydanie neodkladných opatrení, ktorými sa snažil *de facto* zabezpečiť dočasnú úpravu styku s jeho maloletým synom, aj keď je potrebné správanie sťažovateľa vnímať v širších súvislostiach (bod 10 tohto nálezu, pozn.).

12. V tomto ohľade ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že pod mimoriadnou starostlivosťou, ktorú má súd venovať konaniu týkajúcemu sa rozhodovania vo veciach maloletých, nemožno rozumieť priebežné vykonávanie procesných úkonov súdom, ale osobitnú dôležitosť v tomto type konania nadobúda predovšetkým kvalitatívna stránka týchto úkonov, ktoré by mali efektívne smerovať k transparentnému, jasnému a spravodlivému usporiadaniu pomerov účastníkov konania, keďže záujem dotknutého dieťaťa, na ktorý sa má v konaní v prvom rade prihliadať, je mať kontakt s oboma rodičmi, pokiaľ sú riadne výchovne spôsobilí, pretože aj rešpekt k právam iných je jedným z predpokladov riadnej výchovy (m. m. IV. ÚS 595/2018, IV. ÚS 135/2021).

13. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

14. Keďže rozsudok okresného súdu nadobudol v spojení s rozsudkom krajského súdu 14. júla 2023 právoplatnosť a žiadny z konajúcich všeobecných súdov nepriznal účastníkom napadnutého konania nárok na náhradu trov konania, napadnuté konanie tak bolo ako celok právoplatne skončené. V okolnostiach danej veci stratilo opodstatnenie, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde], a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti v tejto časti nemohol vyhovieť (bod 4 výroku tohto nálezu).

15. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 eur, ktoré mu mali spoločne a nerozdielne zaplatiť všeobecné súdy (bližšie bod 1 tohto nálezu, pozn.). Vzhľadom na prijatie ústavnej sťažnosti len vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu, konštatovanú nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu, medziasom právoplatné rozhodnutie, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhoviel (body 2 a 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

16. Ústavný súd sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur, t. j. spolu 442,38 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o sumu 88,48 eur, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Keďže na repliku sťažovateľa neprihliadal, nemohol za ňu náhradu trov ani priznať.

17. Pokiaľ ide o sťažovateľom požadovanú náhradu trov konania vo výške 2,15 eur, a to za vyhotovenie zaručenej konverzie plnomocenstva na účely zastupovania sťažovateľa v konaní podľa čl. 127 ústavy, ústavný súd uznal zaručenú konverziu za hotový výdavok podľa § 15 vyhlášky a pri určení výšky náhrady postupoval podľa § 39 ods. 8 zákona o e-Governmente v spojení s § 5 a § 11 vyhlášky Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky č. 70/2021 Z. z. o zaručenej konverzii. Zo sadzobníka úhrad za zaručenú konverziu uvedeného v prílohe č. 7 označenej vyhlášky vyplýva sadzba v sume 0,36 eur (za úkon transformácie každej aj začatej strany pôvodného dokumentu pri zaručenej konverzii dokumentu v listinnej podobe do elektronického dokumentu, formátu A4, pozn.) a sadzba v sume 1,80 eur

(za vytvorenie osvedčovacej doložky zaručenej konverzie z listinnej podoby do elektronickej podoby, pozn.). Takto stanovená náhrada za transformáciu jednej strany listinnej podoby plnomocenstva (1 x 0,36 eur) spolu s vytvorením osvedčovacej doložky (1 x 1,80 eur) predstavuje celkovú sumu 2,16 eur, ktorú ústavný súd znížil na sumu 2,15 eur, a to z dôvodu takto právnym zástupcom sťažovateľa preukázaného výdavku na zaručenú konverziu.

18. Vo zvyšnej časti sťažovateľom požadovanej náhrady trov konania (cestovných výdavkov a za stratu času podľa § 17 vyhlášky) ústavný súd sťažovateľovi náhradu trov nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu) a v tejto súvislosti dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah ods. 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu